

Natalia Putină, dr. lector, FRIȘPA

ETICA PROFESIONALĂ

1

TEMA:

**NORME DE DEONTOLOGIE
PROFESIONALĂ. ACTUALITATEA
CODURILOR DEONTOLOGICE**

- 1. ETICĂ ȘI DEONTOLOGIE ÎN DOMENIUL FUNCȚIEI PUBLICE**
- 2. DEONTOLOGIA PROFESIONALĂ A PERSONALULUI
INSTUTUȚIILOR SERVICIULUI DIPLOMATIC**

- **Codul-model de conduită pentru funcționarii publici**, aprobat de *Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei* în din 11 mai 2000, este considerat, pe bună dreptate, ca „*punct de sprijin*” sau „*hîrtie de turnesol*” pentru codurile de conduită similare din statele-membre ale Consiliului Europei
- **Etica în domeniul funcției publice** a fost și este un *subiect-cheie de pe agenda din ultimele decenii a Uniunii Europene*, gestionarea conflictelor de interese, a corupției și a altor forme de conduită necorespunzătoare fiind *considerată esențială pentru asigurarea a unei guvernări eficiente* și pentru a menține nivelul de încredere în procesul de luare a deciziilor.

CODURILE DE CONDUITĂ DIN STATELE-MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

- În **Ungaria, Republica Cehă și Slovenia** există *coduri de conduită clasice*, caracterizate prin *recomandări simple și precise*, însă **fără** a fi prevăzute **sancțiuni** pentru nerespectare.
- În **Italia**, Codul de conduită *are o valoare disciplinară adăugată*.
- În codurile de conduită din **Germania, Irlanda, Cipru, Belgia, Slovenia, Italia, Olanda, Marea Britanie, Letonia, Polonia, Franța și Bulgaria** *este interzisă prestarea vreunei munci suplimentare*, funcționarii publici avînd obligația de a se dedica în totalitate atribuțiilor de serviciu.
- *Interdicția de a accepta călătoriile achitate de către persoanele fizice și juridice* este prevăzută în codurile de conduită din **Germania, Cipru, Belgia, Slovenia, Italia, Marea Britanie și Letonia**.

- În codurile de conduită din **Malta, Germania, Irlanda, Cipru, Belgia, Republica Cehă, Slovenia, Italia, Olanda, Marea Britanie, Letonia, Lituania și Bulgaria** este interzisă *utilizarea, în scopuri personale, a unor mijloace tehnice* (fotocopiatoare, imprimantă, calculator, birotică) destinate exercițiului funcției.
- *Interdicția de a desfășura în timpul serviciului activități politice* este prevăzută în codurile de conduită din **Malta, Germania, Irlanda, Ungaria, Slovacia, Cipru, Belgia, Republica Cehă, Slovenia, Italia, Marea Britanie, Polonia și Bulgaria**
- În vederea asigurării *implementării corecte a codurilor* de conduită s-a dezvoltat conceptul de „**ofițer de integritate**”, a cărui misiune principală este de *a-i consilia pe funcționarii publici* din autoritățile în care activează și de *a le oferi suport metodologic sub aspectul respectării principiilor și normelor prescrise în codurile de conduită*. (Comisia Europeană, Olanda, Germania, Slovenia, Marea Britanie, Letonia, România)

- În termen de **10 zile** de la confirmarea în funcția publică, în **prezența conducătorului** autorității publice respective și în fața **simbolurilor de stat**:
- *“Jur solemn să respect Constituția Republicii Moldova, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, să apăr suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, să execut în mod obiectiv și imparțial legile țării, să îndeplinesc conștiincios obligațiile ce îmi revin în exercitarea funcției publice și să respect normele de conduită profesională ”.*
- Funcționarul public **semnează jurământul**, care se **păstrează în dosarul personal al acestuia**.
- *Refuzul depunerii jurământului are ca efect destituirea funcționarului din funcția publică.*

- În **Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, 2004**, a fost prevăzută elaborarea și înaintarea spre aprobare a **Codului etic al funcționarului public** și a unor astfel de coduri pentru fiecare categorie de *funcționari publici (poliție, vamă, procuratură, justiție etc.)*”.

- **Codul are drept scop:**

- *stabilirea unor norme de conduită* în serviciul public,
- *informarea cetățenilor* cu privire la conduita pe care trebuie să o adopte funcționarul public în vederea oferirii unor servicii publice de calitate;
- asigurarea unei *administrări mai bune întru realizarea interesului public*;
- *contribuirea la prevenirea și eliminarea corupției* din administrația publică și *crearea unui climat de încredere între cetățeni și autoritățile publice*

Încălcarea codului constituie, după caz:

- ❑ - **abatere disciplinară,**
- ❑ - **contravenție** sau
- ❑ - **infrațiune**, căreia i se aplică, respectiv, prevederile legislației privind funcția publică și statutul funcționarului public, ale *Codului contravențional* sau ale *Codului penal*.

Codul de conduită *nu se aplică personalului contractual* care activează în autoritățile publice!

Codul de conduită *nu se aplică (și nici nu poate fi aplicat) Președintelui Republicii Moldova, deputaților, membrilor Guvernului, judecătorilor, procurorilor, primarilor, consilierilor locali !*

Pentru comiterea **abaterilor disciplinare**, funcționarului public îi pot fi aplicate următoarele **sanțiuni disciplinare**:

- a) **avertisment;**
- b) **mustrare;**
- c) **mustrare aspră;**
- d) **suspendarea dreptului de a fi promovat în funcție în decursul unui an;**
- e) **suspendarea dreptului de a fi avansat în trepte de salarizare pe o perioadă de la unu la doi ani;**
- g) **destituirea din funcția publică;**
- h) **retrogradarea în funcție și/sau în grad de calificare.**

PRINCIPIILE DE CONDUITĂ

Articolul 3. Legalitatea

(1) În exercitarea atribuțiilor ce îi revin, funcționarul public este obligat să respecte Constituția Republicii Moldova, legislația în vigoare și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Funcționarul public care consideră că i se cere sau că este forțat să acționeze ilegal sau în contradicție cu normele de conduită va comunica acest fapt conducătorilor săi.

Prin actele și faptele sale, să acționeze pentru punerea în aplicare a **dispozițiilor Constituției Republicii Moldova, a legislației în vigoare și a tratatelor internaționale** la care Republica Moldova este parte.

- În situația în care **conducătorul îi cere funcționarului public** să îndeplinească o *dispoziție pe care acesta o consideră ilegală*, funcționarul public are dreptul să refuze, **în scris și motivat**, îndeplinirea acesteia;
- **Dacă funcționarul public nu este sigur de legalitatea unei dispoziții**, acesta urmează să comunice *în scris autorului dispoziției dubiile sale*, precum și să aducă la cunoștința conducătorului ierarhic superior al acestuia astfel de situații;

Articolul 4. Imparțialitatea

(1) Funcționarul public este obligat să ia decizii și să întreprindă acțiuni în mod imparțial, nediscriminatoriu și echitabil, fără a acorda prioritate unor persoane sau grupuri în funcție de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

(2) Funcționarul public trebuie să aibă un comportament bazat pe respect, exigență, corectitudine și amabilitate în relațiile sale cu publicul, precum și în relațiile cu conducătorii, colegii și subordonații.

(3) Funcționarul public nu trebuie să determine persoanele fizice sau juridice, inclusiv alți funcționari publici, să adopte comportamente ilegale, folosindu-se de poziția sa oficială.

De exemplu:

- ■ funcționarul public **nu trebuie să folosească antetul autorității publice pentru a obține vreun beneficiu în activitățile sale personale;**
- ■ dacă este oprit pentru o presupusă contravenție, **funcționarul nu trebuie să-și declare voluntar statutul față de polițist;**
- ■ funcționarul care contactează telefonic un polițist pentru a întreba „dacă se poate face ceva” în legătură cu o amendă rutieră dată unei rude apropiate creează aparența de atitudine improprie, chiar dacă nu se încearcă utilizarea poziției oficiale pentru a influența rezultatul cauzei

În timpul orelor de serviciu, stilul vestimentar al funcționarului public trebuie să fie decent și adecvat.

ARTICOLUL 5. INDEPENDENȚA

- ❑ **Apartenența politică a funcționarului public** *nu trebuie să influențeze* **comportamentul și deciziile acestuia**, precum și **politicile, deciziile și acțiunile** autorităților publice.

- ❑ În exercitarea funcției publice, **funcționarului public îi este interzis:**
 - a) **să participe la colectarea de fonduri** pentru activitatea partidelor politice și a altor organizații social-politice;
 - b) **să folosească resursele administrative** pentru susținerea concurențelor electorale;
 - c) **să afișeze**, în incinta autorităților publice, *însemne sau obiecte inscripționate cu sigla sau denumirea partidelor politice* ori a candidaților acestora;
 - d) **să facă propagandă** în favoarea oricărui partid;
 - e) **să creeze sau să contribuie la crearea unor subdiviziuni ale partidelor politice** în cadrul autorităților publice

○ Interdicția de a deține calitatea de membru de partid pentru unii funcționari publici:

■ **în cazul militarilor** – articolul 36 alineatul (1) litera a) din *Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor* le interzice acestora, pe perioada îndeplinirii serviciului militar, să facă parte din partide și din alte organizații social-politice ori să desfășoare activități politice în favoarea lor;

■ **în cazul colaboratorilor vamali** – articolul 27 alineatul (2) din *Legea nr. 1150-XIV din 20 iulie 2000 cu privire la serviciul în organele vamale* interzice colaboratorilor vamali să participe la greve, să se asocieze în partide și în alte organizații social-politice;

■ **în cazul ofițerului de informații și securitate** – articolul 40 alineatul (1) litera d) din *Legea privind statutul ofițerului de informații și securitate* restrânge dreptul ofițerului de informații și securitate la asociere în partide și în alte organizații social-politice.

Abținerea, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, de la:

- ***exprimarea sau manifestarea publică a preferințelor politice și***
- ***-favorizarea vreunui partid politic!***

ARTICOLUL 6. PROFESIONALISMUL

Atributele care formează principiul profesionalismului sunt:

- ❑ **Responsabilitatea** - obligația funcționarului de *a purta răspundere pentru toate faptele și acțiunile sale.*
- ❑ **Competența** - obligația funcționarului de *a dispune de capacități profesionale* în termeni de *cunoștințe și abilități profesionale* necesare pentru a realiza *cele statuate în fișa postului*
- ❑ **Eficiența** - *respectul pentru banul public* și pentru mijloacele materiale pe care funcționarul le are la îndemână, *abținerea de la risipă și responsabilitatea în efectuarea cheltuielilor publice*
- ❑ **Promptitudinea** - adică în mod *rapid, operativ*, dar și *punctual*, totodată.
- ❑ **Corectitudinea** - funcționarul public trebuie să fie *de bună-credință*

Articolul 7. Loialitatea

(1) Funcționarul public este obligat să servească cu bună-credință autoritatea publică în care activează, precum și interesele legitime ale cetățenilor.

(2) Funcționarul public are obligația să se abțină de la orice act sau faptă ce poate prejudicia imaginea, prestigiul sau interesele legale ale autorității publice.

1. A fi loial nu înseamnă a fi slugarnic

2. Loialitate = atașament față de instituție

DEONTOLOGIA PROFESIONALĂ A PERSONALULUI INSTUTUȚIILOR SERVICIULUI DIPLOMATIC

(1) Codul de etică profesională al personalului instituțiilor serviciului diplomatic (în continuare Cod) reglementează principiile fundamentale și normele de conduită profesională ale membrilor personalului angajat în cadrul instituțiilor serviciului diplomatic.

(2) Normele de etică profesională, prevăzute de prezentul Cod, sunt obligatorii pentru membrii personalului serviciului diplomatic și suplinesc normele de etică obligatorii stabilite prin Legea nr. 761 din 27.12.2001 cu privire la serviciul diplomatic, Legea nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Legea nr. 25-XVI din 22.02.2008 privind Codul de conduită a funcționarului public.

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE

În exercitarea atribuțiilor de funcție, **membrii personalului instituțiilor serviciului diplomatic** urmează să respecte:

- **supremația legii** și
- **supremația interesului public**, având obligația de a considera *interesul public mai presus decât interesul personal*.

1. Profesionalismul – *membrii personalului instituțiilor serviciului diplomatic au obligația să-și îndeplinească atribuțiile de funcție cu:*

- *responsabilitate,*
- *competență,*
- *eficiență,*
- *corectitudine și*
- *conștiinciozitate.*

2. Legalitatea – membrii personalului instituțiilor serviciului diplomatic sunt obligați să-și desfășoare activitatea în strictă conformitate cu **Constituția Republicii Moldova, legislația în vigoare și tratatele internaționale** la care Republica Moldova este parte, *fără a încălca normele legale, disciplina muncii și obligațiile de muncă.*

3. Imparțialitatea – o atitudine obiectivă, neutră și echitabilă față de orice interes politic, economic, religios sau de altă natură în exercitarea atribuțiilor funcției **fără a acorda prioritate** unor persoane sau grupuri în *funcție de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.*

NONDISCRIMINARE

4. Independența –exercitarea atribuțiilor de funcție cu imparțialitate, vor manifesta:

- **independență față de orice influențe și alte grupuri de interese,**
- *nu se vor implica în acele activități în care au interes personal direct,*
- *nu se vor implica în activități sau în relații care ar putea afecta independența decizională și de acțiune, pe care o desfășoarăși, vor aduce la cunoștința conducerii orice fapt care i-ar putea afecta activitatea.*

5. Obiectivitatea – **concluziile și opiniile** în activitatea desfășurată trebuie *să se bazeze exclusiv pe documentele analizate, în temeiul principiilor și reglementărilor legale în domeniu.*

6. Confidențialitatea –membrii personalului instituțiilor serviciului diplomatic *trebuie să nu dezvăluie datele, informațiile și documentele despre care iau cunoștință în exercitarea atribuțiilor și obligațiilor de muncă.*

7. Integritatea morală – membrilor personalului instituțiilor serviciului diplomatic *le este interzis să solicite sau să accepte, direct sau indirect, pentru ei sau pentru alții, vreun avantaj ori beneficiu moral sau material.*

8. Libertatea gândirii și a exprimării – membrii personalului instituțiilor serviciului diplomatic *pot să-și exprime și să-și fundamenteze opiniile, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor moravuri.*

9. Onestitatea și corectitudinea –membrii personalului instituțiilor serviciului diplomatic **trebuie să fie de bună credință și să acționeze pentru îndeplinirea conformă a obligațiilor de muncă.**

CODULUI ETIC PENTRU CORPUL DIPLOMATIC ȘI CONSULAR AL
ROMÂNIEI
EXTRAS (ACESTE RETGELMENTĂRI MI SE PARE CA LIPSESC IN CODUL
RM...?)

Art. 3 - Devotament față de țară și loialitate

Membrii Corpului diplomatic și consular al României au următoarele obligații:

- a) să respecte și să apere valorile democrației constituționale și ale statului de drept;
- **b) să fie loiali și devotați statului român și Ministerului Afacerilor Externe;**
- c) să apere și să promoveze **interesele statului român și ale cetățenilor români în țară și în străinătate;**
- să își îndeplinească îndatoririle de serviciu și obligațiile **profesionale cu devotament** în scopul îndeplinirii politicii externe a României.

Membrii Corpului diplomatic și consular al României au **obligația** să se abțină să întreprindă acțiuni de natură să aducă prejudicii **intereselor și prestigiului României** sau care ar putea genera impedimente în **realizarea politicii externe a României.**

EXTRAS DIN GHIDUL NOULUI ANGAJAT

Ținuta vestimentară

- ❑ În cadrul exercitării obligațiilor de serviciu funcționarul public trebuie să aibă **o ținută vestimentară decentă, curată și îngrijită**, care va corespunde normelor etice.
- ❑ Hainele trebuie să fie **în culori calde, nu prea strâmte, nu prea largi sau prea scurte**.
- ❑ Doamnelor (domnișoarelor) le este **interzisă purtarea fustelor scurte, a bluzelor decoltate sau prea scurte**, precum și **utilizarea excesivă a produselor de machiaj**.
- ❑ **Machiajul** să fie **discret, unghiile** îngrijite și dacă e cazul, colorate **în tonuri deschise**.
- ❑ **Încălțăminte**a să fie **comodă și nu extravagantă**.
- ❑ **Părul** se va purta **curat, pieptănat și nevopsit în culori stridente**.
- ❑ **Bijuteriile** să **nu fie** numeroase și voluminoase.
- ❑ **Domnii** trebuie să aibă **o tunsoare adecvată și nu au voie să poarte păr lung**